

Prezidento Valdo Adamkaus žodis, pasakytas 2016 metų lapkričio 5 dieną Kaune, Vytauto Didžiojo universitete

Jūsų Magnificencija Rektoriau,

Senato Pirmininke, Kauno miesto Mere,

Visi čia esantieji aukštai gerbiami svečiai ir, kur bebūtumėte išsisklaidę po pasaulį, artimieji žmonės,

Šiandien būdamas čia, **su Jumis**, ir kreipdamasis į Jus, giliai jaudinuosi. Žinoma, džiaugiuosi, kad tiek asmenybių galiu pavadinti savo draugais **pačia gražiausia, pačia šilčiausia** šio žodžio prasme. Jaudinuosi, nes esate tie žmonės, kuriems **negaliu** sakyti tuščio mandagumo frazių. Esu laimingas, **galėdamas Jums padėkoti**.

Nuoširdžiai ačiū, kad esate kartu su manimi **šiandien ir daugybę metų**. Ačiū visiems, kad esate **mano darbuose, mano veikloje, mano gyvenime**.

Žvelgiu šiandien į savo gyvenimą, į kelią, kurį nuėjau iki šios dienos, ir manau, kad **kiekvienam iš mūsų** yra skirtas savas **likimas, savas metų skaičius**. Nuo mūsų nepriklauso, **kiek** dienų ir metų mes nugyvensime, tačiau nuo mūsų priklauso, **kaip. Kaip ir kam** mes leidžiame savo laiką, **kam** skiriame savo jėgas, savo emocijas, savo žmogiškas, visuomenines, profesines galias – **tai mūsų pasirinkimas**. Kartais – sunkus ir skausmingas, **reikalaujantis apsispręsti**, reikalaujantis mobilizuoti savo žmogiškumą ir moralę. Ypač – sudėtingų istorinių įvykių akivaizdoje.

Man pasisekė – man nebuvo sunku suvokti, **ką aš noriu veikti, kokių vertybių laikytis, su kuo ir prieš ką kovoti. Šeima ir mokykla** yra pirmoji žinių ir vertybių kalvė. Ir aš **čia, Kaune, savo mokyklose**, gavau ne tik labai stiprius žinių pagrindus, bet ir pasaulėžiūros, patriotizmo, vertybių pagrindus. Ir todėl visą gyvenimą savo mokyklą ir mokytojus minėjau ir minėsiu **tik geru žodžiu**. Čia aš buvau **įvestas į gyvenimą**, čia aš buvau išmokytas kelti tikslus ir jų siekti.

Tiksliau – ne aš, o **mes. Mano karta** – žmonės, kurie augo, brendo, formavosi kartu su jauna Lietuvos valstybe. Kuri suprato, kad **Lietuva – tai mūsų gyvenamieji namai ir mūsų dvasiniai namai**. Ir kad **mes** turime juos ginti, saugoti, puoselėti.

Ne vienas iš mūsų, **gindamas šiuos namus, gindamas Lietuvą**, dar visiškoje jaunystėje padėjo galvą. Todėl jaučiuosi taip, kad **kalbu ir už savo mokslo draugus, jaunystės draugus, išeivijos draugus**. Už tuos, **kurių jau nėra su mumis** – kurie žuvo pokario mėsmaalėje, užgeso tremtyje ar emigracijoje. Tačiau kurie iki pat išėjimo **išsaugojo tikėjimą laisve ir Lietuva**.

Šiandien, būdamas daug išgyvenęs, matęs ir patyręs žmogus, galiu patvirtinti tai, ką ne sykį esu sakęs: **tik laisvė leidžia gyventi visavertį, normalų žmogaus gyvenimą**. Mes gyvenime nuolat turime pasirinkimo

galimybę, mes nuolat turime alternatyvų, kai renkamės **profesiją, draugus, gyvenamąją vietą**. Bet **alternatyvos laisvei – nėra**.

To mane mokė mokykloje, bet dar labiau to mane išmokė **gyvenimo pamokos** – žiaurusis XX amžiaus vidurys su savo prievarta ir žiaurumu. Laikas, kai buvo plėšomi žmonių gyvenimai, plėšomi žemėlapiai ir valstybės. Tačiau, **kol yra laisvų žmonių, kol gyvos tautinės ir valstybinės vertybės**, iš žemėlapių išbraukta šalis toliau gyvens daugybės žmonių **dvasioje – nepavergta, nepalaužta, nesunaikinama**.

Tik todėl, kad buvome **laisvi dvasioje, tapome laisvi istorinėje realybėje**. Ir, nors kartais būdavo tikrai **sunku**, nors kartais nusivirdavo rankos ir apimdavo juodos mintys, šiandien aš **džiaugiuosi**, kad mano apsisprendimas buvo teisingas. Džiaugiuosi, kad Lietuvos laisvės byloje buvau **aktyvus dalyvis**. Džiaugiuosi, kad Lietuvoje ir visame pasaulyje vykusiam **tautos ir valstybės išsilaisvinimo darbui** pravertė ir mano pastangos.

Atgauta Lietuvos laisvė, atkurta Nepriklausomybė, be jokių abejonių, man **buvo ir lieka viena didžiausių ir brangiausių lemties dovanų**. Tačiau tų dovanų buvo daug daugiau – aš kalbu **apie žmones**, su kuriais teko susitikti, bendrauti, dirbti. Man sekėsi – aš savo kelyje sutikau tikrai daug šviesių asmenybių, kurios mane **stiprino ir keitė kaip žmogų**, kurios man **teikė jėgų ir skatino nepasiduoti, nenuleisti rankų**. Ir aš šiandien tikrai būčiau ne toks, koks esu, jeigu ne **mano gyvenimo šviesuliai Kazys ir Liūtas Griniai, Juozas Bačiūnas, Vytautas Kavolis ir Stasys Lozoraitis, Julius Šmulskštys ir Leonidas Donskis, Algimantas Mackus ir Liūtas Mockūnas ir geranoriški Lietuvos kaimyninių valstybių ir kitų užsienio šalių vadovai**, daugybė kitų žmonių.

Aš būčiau **kitoks**, jeigu ne bendravimas **su kiekvienu iš Jūsų**. Ir, žinoma, aš būčiau kitoks ir **mano gyvenimas** būtų kitoks, jeigu ne žmogus, kuris manimi tikėjo ir tiki **visose gyvenimo situacijose**, kuris, esant reikalui, **pirmasis** išsako man kritikos žodžius, bet jau šešiasdešimt penkerius metus yra **mano atrama, mano stiprybė ir mano meilė**. Alma, Ačiū Tau!

Mielieji,

Jeigu šiandien manęs paklaustų, su kuo susitinku paminėti tos devyniasdešimties metų datos, atsakyčiau vienu žodžiu – **su savais**. Su kiekvienu iš Jūsų **galėtume kalbėtis labai ilgai – arba galėtume visai nesikalbėti**, vieni kitus suprasdami be žodžių. Taip, kaip suprantame jau daugybę metų.

Keičiasi žmonės, keičiasi pasaulis, keičiasi Lietuva. Tačiau nesikeičia, nenuvertėja **žmonių tarpusavio ryšys**. **To ryšio laikomi**, siekėme Lietuvos laisvės, pažangos, gerovės. Per stebėtinai trumpą laiką grįžome į laisvą ir demokratišką pasaulį **laisvam ir demokratiškam gyvenimui, bendravimui, kūrybai**. Galvodamas apie tai, į Lietuvos žmones žvelgiu su didžiausiu dėkingumu ir su didžiausiomis viltimis. **Ypač – į jaunimą**. Sako,

negražu girtis, bet fakto nepaneigsi: jaunieji Lietuvos žmonės pristato mus pasaulyje kaip **talentų šalį**. Visada kalbėjau, galvojau, rašiau, kad **tik laisvė leidžia žmogui atskleisti ir išskleisti savo talentą**. Ir labai džiaugiuosi matydamas, kad laisvėje gimusi ir užaugusi karta **patvirtina mano žodžius**.

Kadaise, mūsų iškiliausiems menininkams įteikdamas Nacionalinę kultūros ir meno premiją sakiau: Jūsų darbus ir pastangas galima apibendrinti dviem žodžiais – **Lietuva yra**. Šiandien, žvelgdamas į jaunimo darbus ir laimėjimus, į jų pasiryžimą ir laisvą gyvenimą laisvame pasaulyje, galiu apibendrinti – **Lietuva bus**. Bus ateitis, grįsta **laisve ir vertybėmis, tikėjimu ir pasitikėjimu**. Bus ateitis, grįsta sąžiningu darbu savo kraštui ir visai pasaulio bendruomenei. **Lietuva bus!**

Ir, baigdamas, noriu pasakyti dar vieną dalyką. Kartais tenka išgirsti palinkėjimą **pasaugoti save**, pristabdyti aktyvų dalyvavimą visuomeninėje veikloje, daugiau dėmesio skirti sau. Mano atsakymas – **nepažadu**.

Aš – per senas keisti **ir savo vertybes, ir savo gyvenimo įpročius**, todėl, kol leis sveikata, kol matysiu klausiančias ir klausančias jaunuolių akis, kol žinosiu, kad kažkam įdomūs mano žodžiai ir patirtis, tol būsiu su Jumis. **Kaip ir ši vakarą, kaip ir visus savo metus**.

Negaliu fiziškai apkabinti visų čia esančių, todėl **darau tai mintimis**. Ir nuoširdžiai dėkoju už tai, kad **esate kartu**. Ačiū kiekvienam iš Jūsų!